

[Formanden.]

Medlem af folketinget Adolph Sørensen har meddelt mig, at han ønsker til boligministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren ved administrationen af § 25 i lov om boligbyggeri tilstræbe en fordeling af de til forsøgsbyggeri reservede midler over et større antal byggeforetagender af varierende format og karakter over hele landet?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Det er meddelt mig, at det ærede medlem hr. *Hvidberg* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Hvidberg* har vedkommende gruppe udpeget *Jacob Pedersen*, som herefter er valgt.

I skrivelse af dags dato meddeler journalist fru *Ellen Jerking*, at hun er villig til midlertidigt at tage sæde i folketinget under den folketingsmand *Flemming Hvidberg* i tiden fra 22. januar til 1. maj d. å. tilståede orlov.

Jeg skal foreløbig forbigå dagsordenens punkt 1 og lade foretage punkt 2, nemlig:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til indenrigsministeren af Thisted Knudsen m. fl.

(Forespørgslen findes i tidenden sp. 2037).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning angående Danmarks ratifikation af de som led i atomenergisamarbejdet i OEEC oprettede konventioner om sikkerhedskontrol og om etablering af et europæisk selskab for kemisk behandling af bestrålede brændselselementer (Eurochemic), begge undertegnet i Paris den 20. december 1957.

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 1333, fremsættelsen i tidenden sp. 1391).

Sagen sattes til forhandling.

Heising: Danmark deltager jo på flere måder i et udadvendt samarbejde med henblik på den fredelige udnyttelse og anvendelse af atomenergi. Udgangspunktet for vor egen foreløbige, eksperimentelle indsats på atomenergiområdet har været de to-sidede aftaler med USA og Storbritannien, som har gjort det muligt for os at etablere forsøgsreaktorerne på Risø og at få stillet uran til rådighed for dem. Men først og fremmest må man vel nævne den ved beslutning i De Forenede Nationer skabte internationale atomenergiorganisation, som jo har verdensomspændende karakter. Dernæst er Danmark medlem af den under OEEC oprettede europæiske atomenergiorganisation ENEA, og videre er vi med i et nordisk samarbejde gennem det nordiske kontaktudvalg for atomenergispørgsmål. Der finder et vist samarbejde sted på ekspertgrundlag gennem European Atomic Energy Society, hvori vor atomenergikommission deltager. For en fuldstændigheds skyld kunne man her i samme forbindelse nævne samarbejdet inden for CERN, som ganske vist ikke er et samarbejde vedrørende atomenergi, men et samarbejde vedrørende grundforskning på kernefysikkens område, idet der dog er en vis forbindelse mellem de to ting.

Det er nu samarbejdet inden for den europæiske atomenergiorganisation ENEA, som sætter nye skud med de to konventioner, som regeringen har foreslået ratificeret, nemlig konventionen om tilvejebringelse af en sikkerhedskontrol og konventionen om etablering af et europæisk selskab for kemisk behandling af bestrålede brændselselementer. Jeg tror, der i folketinget vil være udbredt enighed om, at Danmark bør være deltager i internationalt samarbejde på dette vigtige område. Stillingen med hensyn til den fredelige udnyttelse af atomenergien er vel endnu den, at det stadig ikke er muligt på rentabel basis eller i økonomisk konkurrence med de traditionelle energikilder at fremstille og udnytte atomenergien i atomkraftværker og ej heller som fremdrivningsmiddel f. eks. i skibe. Der er adskillige problemer, der endnu må løses, før man når så vidt.

Der er i mange lande på national basis

[Heising.]

et betydeligt udviklingsarbejde i gang, således som vi også har det herhjemme på atomenergikommissionens forsøgsanlæg på Risø. Det er en kendt sag, at det kræver overordentlig store ressourcer på egen hånd at magte løsningen af alle de forskningsopgaver, der er tale om, og for de mindre og de små nationer bliver det derfor af største betydning, at den nationale indsats kan suppleres med et samarbejde med andre lande eller med grupper af andre lande. Det er dette synspunkt, der efter min gruppes opfattelse må tilsige os at deltage i internationalt samarbejde om atomenergien.

Det er vel imidlertid ikke helt uberettiget at stille sig det spørgsmål, om de forskellige former for internationalt samarbejde på atomenergiområdet alle er nødvendige, eller måske snarere at spørge, om arbejdet i de forskellige internationale organisationer og organer overlapper hinanden, således at større eller mindre dele af indsatsen kan være overflødig eller måske unødvendig. Jeg tror ikke, vi bør lade dette spørgsmål helt ude af betragtning, men jeg vil straks føje til, at jeg i og for sig er beroliget i den henseende bl. a. ved de oplysninger, der er givet i den seneste beretning fra atomenergikommissionen, hvor dette synspunkt i en vis forstand er fremhævet. Folketingets udvalg vedrørende atomenergikommissionens beretning har i øvrigt allerede været inde på det problem, og jeg tror derfor, man kan gå ud fra, at man fra dansk side er tilstrækkelig opmærksom på dette spørgsmål. Også den knaphed, der vel i de fleste lande er på teknisk og videnskabeligt uddannet personale inden for atomenergiområdet, tilsiger, at man bør undgå, at de internationale organisationers arbejder med atomenergi problemerne overlapper hinanden.

Jeg vil da også gerne netop i den forbindelse understrege, at i den forelagte konvention om sikkerhedskontrol er der forudsat en samordning af OEEC-kontrollen og den internationale atomenergiorganisationers kontrol, hvilket forekommer mig på én gang rimeligt og nødvendigt.

Jeg finder i øvrigt ikke anledning til i enkeltheder at beskæftige mig med indholdet af de to konventioner, der her fore-

slås ratificeret. Det er ved sådanne konventioner således, at man vel kan og bør vurdere enkeltheder og enkelte afsnit, men man må jo sluttelig tage stilling til konventionerne som helhed. Jeg skal derfor kun gøre nogle få bemærkninger om konventionerne.

Konventionen om etablering af sikkerhedskontrol har til opgave at sikre, at alt spalteligt materiale, der kommer i organisationens besiddelse, eller som af organisationen leveres til medlemslande, kun finder anvendelse til fredelige formål. Konventionens kontrol hermed er i princippet af samme natur som kontrolsystemet ved den internationale atomenergiorganisation, hvor hensigten er nøjagtig den samme, nemlig at sikre at fællesforetagender og spalteligt materiale udleveret til medlemslandene ikke på nogen måde kan udnyttes til militære formål. Derfor mener jeg, at der må være en rimelig mulighed for en samordning af de to organisationers kontrolsystemer.

En vurdering af de kontrolforanstaltninger, der kommer i betragtning, er vel ikke så ligetil for en ikke sagkyndig, men mit indtryk er, at de opfylder formålet så langt, som det under de nuværende forhold er gørligt. Der er det ganske interessante, man kunne måske endog sige bemærkelsesværdige, at sikkerhedskonventionen yderligere tænkes udbygget med en international domstol, der skal træffe afgørelse i tilfælde af tvistigheder vedrørende sikkerhedskontrollens udøvelse. Det kan ikke nægtes, at det, set sammen med konventionens sikkerhedsbestemmelser i øvrigt, tyder på, at der kan blive tale om at træffe ret rigoristiske foranstaltninger for at få skabt virkelig sikkerhed. Jeg mener, at deltagerlandene nødvendigvis må finde sig deri, når de vil være med i dette samarbejde, som jo, hvis det misbruges, kan få uønskede konsekvenser.

Den anden konvention har til formål at etablere et samarbejde om oprettelse af et fælles rensningsanlæg for bestrålet kernebrændsel, og dette anlæg skal være beliggende på det europæiske kontinent. Endvidere drejer konventionen sig om forskellige forskningsopgaver, der skal udføres i forbindelse med dette anlæg. Efter vore egne sagkyndiges bedømmelse er det af meget

[Heising.]

stor interesse også for Danmark, at der på dette fælles anlæg kan gennemføres en række forskningsopgaver, som, netop fordi de udføres i internationalt samarbejde, kun vil belaste vort land med en lille del af de udgifter, vi ellers ville få, såfremt tilsvarende forsøg skulle gennemføres af os selv og herhjemme. Vore sagkyndige har peget på, at der herved vil kunne tilvejebringes resultater og indhøstes erfaringer, som vil være af største værdi for os, når vi kommer til at stå over for at skulle bygge egentlige atomkraftværker i Danmark. For mig at se som interesseret lægmand på dette felt er vore sagkyndiges bedømmelser rigtige, men jeg vil gerne pege på, at der i atomenergikommissionens sidste beretning under omtalen af spørgsmålet om et fælleseuropæisk rensningsanlæg for bestrålede brændselselementer er nævnt et yderligere synspunkt, der, synes jeg, nok er værdt at understrege, nemlig at det i sig selv er en bestræbelse værdt at søge at begrænse antallet af sådanne anlæg til kemisk behandling af anvendt kernebrændsel, fordi der i disse anlæg bl. a. udvindes plutonium, som ganske vist nok har civil anvendelse, men som også vil kunne anvendes til militære formål. Konventionen om sikkerhedskontrol indeholder netop bestemmelser om kontrol med, at bl. a. plutonium fra anlæg ikke anvendes til militære formål.

Efter mit partis bedømmelse vil det være af betydning for Danmark og nyttigt for os at deltage i dette internationale samarbejde, og jeg kan derfor på mit partis vegne anbefale forslaget om at ratificere konventionen om sikkerhedskontrol med den dertil hørende protokol om oprettelse af en særlig domstol og konventionen om etablering af et europæisk selskab for kemisk behandling af bestrålede brændselselementer. Vi vil fra mit partis side medvirke til, at forslaget nyder hurtig fremme, men er, såfremt det ønskes, naturligvis rede til at deltage i en udvalgsbehandling af problemerne.

Helga Pedersen: Mit parti vil gerne støtte det internationale samarbejde, som etableres med disse konventioner. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at det arbejde, der skal gennemføres ved de påtænkte

fællesforetagender, må antages at få betydning for det forskningsarbejde, der udføres på Risøanlægget, det arbejde, som det stående folketingsudvalg har til opgave at følge.

I den form, hvori konventioner som de foreliggende forelægges folketinget, er der jo kun mulighed for et ja eller et nej, men ikke for nogen realitetsændring, hvis en sådan måtte være ønsket. Det arbejde, der kan blive udført, vil vel imidlertid også kunne have økonomiske konsekvenser for Risøanlæggets virksomhed i den ene eller den anden retning, og derfor ville det måske være rimeligt, om folketingets stående udvalg fik mulighed for at se de planer, man måtte have om at tilslutte sig sådanne internationale aftaler i fremtiden, på samme måde som atomenergikommissionen vel har haft lejlighed til at se planerne vedrørende disse konventioner, før man underskrev dem, således at folketingets stående udvalg på sagens forberedende stadium kunne få indtryk af, hvad det hele drejede sig om.

Jeg vil også gerne rejse et andet spørgsmål, som muligvis melder sig. Det fremgår af konventionernes bestemmelser, at der kan blive tale om en vis international inspektion, visse sanktioner, og der er foreslået en international domsmyndighed. Dette rejser spørgsmålet, om man, når en sådan konvention ratificeres fra dansk side, bør iagttage de bestemmelser, vi har i grundlovens § 20 om afgivelse af suverænitet. Det er jo bestemt i grundlovens § 20, at sådanne beføjelser, som der dér er tale om, ved lov kan overlades til mellemfolkelige myndigheder, som er oprettet ved en gensidig overenskomst med andre stater til fremme af mellemfolkelig retsorden og samarbejde, men i sådanne tilfælde kræves der en vis kvalificeret majoritet, for at ordningen kan gennemføres. Nu er jeg ikke i tvivl om, at de konventioner, der her er tale om, opfylder de materielle bestemmelser, som grundloven opstiller. Sagen forelægges i form af forslag til en folketingsbeslutning, altså i og for sig ikke i lovforslags form, og man kan måske diskutere, hvorvidt det, trods grundlovens krav om, at det skal ske ved lov, muligvis kan accepteres, at det sker i beslutnings form. Jeg rejser spørgsmålet, fordi jeg ser af motiverne til grundlovens § 20, at man i sin tid var opmærksom

[Helga Pedersen.]

på, at man inden for De Forenede Nationers ramme havde overvejet visse ordninger om kontrol, om sanktioner o. lign. netop inden for atomenergifællesskabet. Jeg synes derfor, det ville være rimeligt at få lidt oplysning om, hvorvidt man i udenrigsministeriet ved forarbejderne til dette forslag til folketingsbeslutning har været inde på overvejelse af, om man skulle iagttage grundlovens § 20.

For ikke at blive misforstået understreger jeg, at jeg er klar over, at spørgsmålet kan være tvivlsomt; men jeg synes altså, at med den forhistorie, grundlovens § 20 har, og under hensyn til, at man i bemærkningerne til denne konvention udtrykkeligt henviser til, at de bestemmelser, der her er tale om, har deres forbillede i statuten til den internationale atomenergikommission, vil det være rimeligt at få hel klaring over problemet. Det kan måske være vanskeligt for den højtærede udenrigsminister at give svar på stående fod, men så kan der være anledning til at se på sagen i det udvalg, som jeg venter vil blive nedsat efter behandlingen i det høje ting i dag.

Det er de to spørgsmål, jeg finder anledning til at rejse i forbindelse med dette forslags første behandling. Det ærede medlem hr. Heising har rejst nogle spørgsmål om samarbejdet inden for de forskellige internationale organer vedrørende atomenergifællesskabet, og jeg kan i og for sig nøjes med at tilslutte mig de betragtninger, det ærede medlem gav udtryk for. Jeg har det bestemte indtryk, at man i alle de lande, der arbejder med disse spørgsmål, reelt bestræber sig for at undgå dobbeltarbejde; men jeg har samtidig det indtryk, at på sagens nuværende stadium er det meget vanskeligt at undgå noget sådant, og man kan vist kun bestræbe sig for i fremtiden så vidt muligt at gøre, hvad gøres kan for at undgå dobbeltarbejde. Men som jeg fremhævede i begyndelsen af min tale, ser vi fra mit partis side positivt på dette forslag til folketingsbeslutning.

Reedtz-Thott: Det konservative folkeparti kan i princippet tiltræde dette forslag til folketingsbeslutning om de omtalte konventioner. Af de ret udførlige bemærkninger til forslaget fremgår, at det, vi her stilles over for, er en fortsættelse af det in-

ternationale samarbejde, der begyndte med skabelsen af den europæiske atomenergiorganisation.

Foregående ærede talere har været inde på visse enkeltheder. Jeg synes ligesom det ærede medlem hr. Heising, der berørte spørgsmålet om overlappning, at man naturligvis så vidt muligt må søge at undgå noget sådant. Man må håbe på, at netop den omstændighed, at der er startet under OEECs auspicer, giver en vis sikkerhed for, at dette samarbejde kommer til at foregå så praktisk som muligt.

Det er klart, at det, at man nu vil gennemføre et sikkerhedskontrolsystem, må forekomme tiltalende, så meget mere som spørgsmålet om sikkerhed i forbindelse med den fredelige udnyttelse af atomenergien jo har stået øverst på dagsordenen hele tiden.

Det var også et interessant spørgsmål, det ærede medlem frk. Helga Pedersen nævnte, og jeg håber, at den højtærede udenrigsminister under udvalgsbehandlingen vil være i stand til at give os oplysninger herom. På den anden side synes jeg nok, man må sige, at det er nødvendigt, hvis man skal have en domstol, at den så også råder over visse magtmidler, og det konservative folkeparti kan ikke have noget imod at gå ind for forslaget herom, forudsat naturligvis at det er i overensstemmelse med grundlovens bogstav.

Stiftelsen af det store, europæiske aktieselskab Eurochemic forekommer at være en interessant nyskabelse og en tiltalende måde at skabe et samarbejde på, forudsat selvfølgelig at der gives de deltagende lande mulighed for at udøve en vis kontrol med, hvordan dette selskab ledes. Jeg formoder, at det ikke er nogen tilfældighed, at Danmarks procentdel af aktiekapitalen netop er sat en lille smule over de 5 pct., der giver os ret til sæde i bestyrelsen. Når jeg nævner spørgsmålet om, hvad det koster at være med i dette foretagende, er det for at sige, at vi vel i hvert fald må være glade over, at omkostningerne er blevet så små i forhold til betydningen af, at vi overhovedet får noget at skulle have sagt. Ikke desto mindre antyder beløbet 20 mill. dollars, at det er et ganske betydningsfuldt kemisk værk, der er tale om. Man ser måske med lidt sorg på, at det skal ligge i Belgien; men jeg

[Reedtz-Thott.]

forstår, at der ikke har været nogen mulighed for at få det lagt i Vestjylland; det kunne man jo ellers nok have håbet.

Jeg skal ikke gøre yderligere bemærkninger ud over at sige, at også vi fra vor side vil være glade ved at få lejlighed til at stille nogle spørgsmål og udbyde visse enkeltheder i det udvalg, som vi gerne ser nedsat.

Else Zeuthen: Jeg skal indskrænke mig til at sige nogle få ord om de to konventioner, vi her har til behandling; de kan jo ikke ændres, vi må enten stemme for eller imod, men det er, som det er fremgået af, hvad de andre ærede ordførere har sagt, heller ikke svært at stille sig positivt over for dem. De er fremgået som et led i atomenergisamarbejdet inden for OEEC, som har til formål at løse en række af de opgaver, som de enkelte lande kun vanskeligt magter hver for sig, herunder forskningsopgaver.

Det er selvsagt af den største betydning, at det materiale, der skal anvendes til fredelige formål, ikke under nogen omstændigheder kan anvendes til produktion af krigsmidler. Det er ikke nemt at afgøre, i hvor stor udstrækning dette lader sig kontrollere, men vi kan bifalde, at der i overensstemmelse med den her foreslåede konvention træffes foranstaltninger, så man så vidt muligt sikrer sig derimod. De principper, man følger, er i overensstemmelse dels med dem, der anvendes af den internationale atomenergikommission, hvis hovedsæde er i Wien, dels med principperne i Euratom, de seks' atomfællesskab.

Vi kan give vor støtte til vedtagelse af beslutningen om ratifikation.

Niels Andersen: De problemer, der er rejst i forbindelse med det foreliggende forslag til folketingsbeslutning, finder jeg det fornuftigt at fremdrage; der kan være anledning til, at vi undersøger dem nærmere i det udvalg, der formodentlig vil blive nedsat.

Jeg kan på mit partis vegne tilsige partiets støtte til gennemførelse af det foreliggende forslag.

Fuglsang: Mon ikke alle, der var med på Risø, følte det samme som jeg: at uanset om man forstod meget eller lidt af det rent

tekniske derne, følte man en vis ærefrygt og også almindelig frygt. Det var, som om vi så et glimt af fremtiden på både godt og ondt, fordi vi følte, at de vældige kræfter, som menneskene her er ved at gøre sig til herrer over, ligesom vor gamle hjælper ilden kunne være gode tjenere, men de kunne også være onde herrer. Det, vi føler, når vi beskæftiger os med den slags ting, som dette forslag til beslutning drejer sig om, er jo, at verden i dag mere end nogen sinde er blevet en enhed, og netop det gør et internationalt samarbejde nødvendigt. Det er nødvendigt af hensyn til de kræfter og de farer, der skjuler sig i dem, at have en international kontrol med deres virkninger over for sundhedstilstanden og ikke mindst, så vidt det er gørligt, over for misbrug i ødelæggelsens og tilintetgørelsens tjeneste.

Noget andet, som dette forslag til beslutning også giver udtryk for, er de vældige kapitalanbringelser, de kæmpemæssige investeringer, der er nødvendige for de planer, det her drejer sig om. Det internationale samarbejde med hensyn til atomkraften, og hvad dermed er forbundet, viser et iøjnefaldende træk i den almindelige udvikling inden for vor tid; de vældige kapitaler, som udkræves, og som staterne faktisk må slå sig sammen om at skaffe til veje for at opnå en virkelig effektiv udnyttelse af atomkraften i produktionens tjeneste, er faktisk kun meget stærke kapitalsammenslutninger i stand til at præstere, og dette er igen ensbetydende med, at den økonomiske magtkoncentration, som har kendetegnet udviklingen hidtil, vil blive endnu stærkere, hvilket vil medføre, at dens indflydelse, politisk og økonomisk, over de øvrige befolkningsgrupper også vil blive endnu stærkere.

Om selve nødvendigheden af at skaffe sikkerhed imod de skader, som atomenergien og atomkraftens anvendelse kan forvolde, skal jeg ikke sige ret meget. Der er ganske afgjort ingen grund til her at komme med nogen længere populærvidenskabelig udredning af, hvilke farer atomenergien vil kunne betyde for den nuværende slægt og ikke mindre for fremtidige slægter ved strålevirkningens farer med hensyn til de arvelige anlæg. Vi må være klar over, at her står vi alle, og ikke mindst vi her-

[Fuglsang.]

inde, med et stort personligt ansvar for det, der skal ske fremover.

Jeg begyndte med at sige, at menneskeheden erkender, at verden er blevet mindre og er stillet over for et fælles ansvar. Dette er også kommet til udtryk i, at man i De Forenede Nationer har nedsat en atomenergikommission, hvorigennem man faktisk har været i stand til at forbinde den østlige og den vestlige del af verden. Det, der gør mig betænkelig ved det forslag, der foreligger her, er, at i modsætning til det fælles arbejde, som gøres i De Forenede Nationers kommission, er disse forslag udtryk for et samarbejde mellem netop de lande, der økonomisk eller militært spiller en temmelig faretruende rolle i den nuværende kolde strid. Det forslag, vi behandler her, dækker, som det også siges ganske klart, så temmelig OEEC, og Euratom, som forslaget i vid udstrækning koordineres med, dækker de seks fællesmarkedslande og blev i sin tid ved sin dannelse i høj grad kritiseret for at ville hjælpe Vesttyskland til at blive en atommagt, det være sig militært som økonomisk.

Derfor er vi fra vor side ikke så forfærdelig glade ved denne nye regionaldannelse, men vil — således som vi ønsker det også på andre områder — foretrække at udbygge det almindelige internationale samarbejde, sådan som det er i gang inden for De Forenede Nationer, og som Danmark i så høj grad tilslutter sig.

Udenrigsministeren (Krag): Jeg takker de ærede ordførere for den velvillige behandling.

Flere af de ærede ordførere, først og fremmest det ærede medlem hr. Heising, var inde på spørgsmålet om samarbejde mellem de mange forskellige internationale organisationer, der i øjeblikket beskæftiger sig med atomspørgsmålet, og jeg kan kun bekræfte, at det er mit indtryk, at man alvorligt og på bedste måde bestræber sig for at undgå et dobbeltarbejde inden for de mange organisationer, der er under dannelse. Jeg tror, det er rigtigt — som også en af de ærede ordførere bemærkede — at det nok på indeværende begyndelsesstadium kan være svært fuldstændigt at undgå en vis overlapning, men at man bestræber sig

for, at det bliver det mindst mulige, og at man fremover vil følge og søge at formindske dobbeltarbejde, er der næppe tvivl om.

Det ærede medlem frk. Helga Pedersen gjorde opmærksom på, at konventioner som disse måske allerede på deres forberedende stadium burde have været behandlet i folketingets stående udvalg vedrørende atomenergikommissionens beretning. Jeg skal i og for sig ikke afvise tanken; jeg synes, der er noget rimeligt i den, og skal i hvert fald for mit vedkommende have tanken i erindring ved en senere kommende lejlighed.

Det ærede medlem frk. Helga Pedersen var også inde på problemet om denne folketingsbeslutning i forhold til grundlovens § 20. Jeg finder det helt rimeligt, at dette spørgsmål rejses. Det kan givetvis gøres til genstand for en overvejelse, hvorvidt der her finder afgivelse af suverænitet sted til en international organisation af den art, som grundlovens § 20 har for øje. Vi har i udenrigsministeriet under arbejdet med sagen nøje overvejet dette spørgsmål og er kommet til det resultat, at man ikke skønnede, at de forhold, der her er tale om, de beslutninger, der her træffes, er af en sådan karakter, at det er nødvendigt at bringe grundlovens § 20 i anvendelse. Men jeg indrømmer over for det ærede medlem, at der kan være flere meninger om sagen, og jeg finder det helt rimeligt, at man i det udvalg, som jeg forstår vil blive nedsat, vender tilbage til spørgsmålet. Vi skal dér gerne fra ministeriets side stå til rådighed med alle de oplysninger, der kan gives.

Til det ærede medlem hr. Reedtz-Thott vil jeg sige, at jeg ganske deler hans beklagelse af, at det ikke lykkedes at få Eurochemic til Danmark. Vort ønske i så henseende var anmeldt, og vi var også blandt de lande, der kunne komme i betragtning, men altså desværre ikke tilstrækkelig stærkt til, at det blev os. Jeg er enig i, at det var en virksomhed, som det ville have været af interesse at få, og som vel ikke mindst de områder i Jylland, der mangler beskæftigelse og investering, ville have været interesseret i.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Heising: Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udvalget vedrørende atomenergikommissionens beretning m. v.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til fællesmærkelov.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1569, fremsættelsen i tidenden sp. 1990).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lund Jensen: Det foreliggende lovforslag er udformet efter samme retningslinjer som det tidligere fremsatte lovforslag om varemærker, der for tiden behandles i et udvalg. Medens varemærkeloven tilsigter at beskytte mærker eller særlige kendetegn, der er registreret eller taget i brug af enkeltpersoner eller firmaer, har loven om fællesmærker til formål at yde den samme beskyttelse for foreninger, organisationer eller offentlige myndigheder, der anvender et sådant mærke som kendetegn for de varer, vedkommende organisations medlemmer forhandler eller fremstiller, og desuden for den service og de tjenesteydelser, der ydes af visse organisationer, institutioner eller offentlige myndigheder. Et fællesmærke har det dobbelte formål at støtte og beskytte visse erhvervsmæssige fællesinteresser, samtidig med at det skulle yde publikum en vis garanti for kvalitet og ensartethed.

Der er i henhold til gældende lov indregistreret godt 200 sådanne fællesmærker, hvoraf lurmærket for det danske smør vel er det mest kendte og det mest betydningsfulde, og så vidt jeg ved, var det også lurmærket, der gav stødet til, at man i 1911 fik en lovgivning om fællesmærker.

I lighed med lovforslaget om ændring i varemærkeloven udvider det foreliggende lovforslag kredsen af registreringsberettigede til også at omfatte de såkaldte immaterielle erhverv samt udenlandske sammenslutninger. Da lovforslaget indeholder en række forbedringer i forhold til den gældende lov fra 1936, og da det i højere

grad end den nugældende lov svarer til tidens krav, skal jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Før fremsættelsen har lovforslaget været forelagt monopoltilsynet og en række betydende erhvervsorganisationer til udtalelse. En del af disse organisationer har, som det fremgår af de bilag, der er optrykt i forbindelse med lovforslaget, rettet alvorlige indvendinger imod, at der i lovforslagets § 6 gives adgang til at forbyde anvendelsen af et fællesmærke, såfremt benyttelsen af mærket medfører en urimelig indskrænkning i den fri erhvervsudøvelse eller en urimelig ulighed i vilkårene for erhvervsudøvelse. Jeg går ud fra, at ingen, heller ikke de pågældende organisationer eller deres medlemmer, ønsker, at loven skal yde beskyttelse for indgåede eksklusivaftaler, der er åbenbart urimelige og til skade for forbrugerne eller erhvervets udøvere. En sådan indstilling ville også være i strid med lovens formål, og da der ikke i monopolloven gives monopoltilsynet beføjelse til at gribe ind på det her omhandlede område, er jeg enig med den højtærede handelsminister i, at der i denne lov må indføres bestemmelser, der hindrer misbrug.

De organisationer, der har protesteret imod bestemmelsen i § 6, synes at gå ud fra, at et fællesmærke kan erklæres ugyldigt ved en administrativ beslutning, men i paragraffen fastslås det udtrykkeligt, at der skal en domstolsafgørelse til for at ophæve et indregistreret fællesmærke. Derved skulle jo enhver vilkårlighed være udelukket.

Den samme opfattelse kommer til udtryk i en artikel i Dagens Nyheder for i dag, hvori dr. jur. Hardy Andreasen skriver, at der i § 6 gives monopoltilsynet en uberettiget beføjelse til at gribe ind på fællesmærkelovens område. Så vidt jeg kan se, er den eneste beføjelse, monopoltilsynet får, retten til at indbringe sagen for domstolene, når man finder, der sker overgreb.

Langt mere alvorligt er det spørgsmål, som også fremføres af dr. Andreasen, om paragraffen strider mod udenlandske interesser, eller om bestemmelsen oven i købet skulle være grundlovsstridig.

I en ledende artikel i Berlingske Tidende, ligeledes fra i dag, argumenteres ud fra den opfattelse, at formålet med loven om fællesmærker alene skulle være at beskytte